

ПРАВИЛА

поведінки та професійної етики осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України

I. Призначення Правил

1.1. Ці Правила є узагальненим зібранням норм поведінки працівників органів внутрішніх справ та засобів їх врегулювання. Вони ґрунтуються на [Конституції України](#), Законах України „[Про засади запобігання і протидії корупції](#)”, „[Про міліцію](#)”, [Положенні про Міністерство внутрішніх справ України](#), затвердженому Указом Президента України від 06 квітня 2011 року № 383, принципах діяльності, спрямованих на підвищення авторитету і зміцнення репутації працівників органів внутрішніх справ та інформування громадян про норми поведінки, якої вони повинні вимагати від працівників міліції.

Під час прийняття на службу до органів внутрішніх справ проводиться ознайомлення кандидатів з вимогами цих Правил поведінки та професійної етики осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України. У подальшому до особової справи працівника долучається пам'ятка-застереження працівника органів внутрішніх справ України про спеціальні обмеження, передбачені законодавством України, наведена в додатку до цих Правил.

1.2. Ці Правила як зібрання основних професійно-етичних норм визначають для працівника органів внутрішніх справ України:

- моральні цінності, зобов'язання та принципи служби в органах внутрішніх справ;

- професійно-етичні вимоги до службової, позаслужбової та антикорупційної поведінки;

- формування єдності переконань і поглядів у сфері професійної етики та службового етикету, орієнтованих на професійно-етичний еталон поведінки;

- регулювання професійно-етичних проблем взаємин працівників, що виникають у процесі їх спільної діяльності;

- виховання високоморальної особистості працівника, яка відповідає етичним нормам і принципам, загальнолюдській і професійній моралі;

- взаємодію з трудовими колективами, громадськими організаціями, населенням з урахуванням норм і принципів професійної та службової етики.

1.3. За своїм функціональним призначенням ці Правила:

- служать методологічною основою формування професійної етики працівника органів внутрішніх справ;

- орієнтують працівника в умовах конфліктів і етичної невизначеності та інших обставин морального вибору;

- сприяють формуванню у працівника потреби дотримання професійно-етичних норм поведінки;

- є засобом громадського контролю за моральною і професійною поведінкою працівника.

1.4. Неухильне дотримання принципів і норм цих Правил є важливим чинником якісного виконання працівником оперативно-службових завдань,

необхідною умовою суспільної довіри та підтримки діяльності органів внутрішніх справ.

II. Сфера дії цих Правил

2.1. Положення цих Правил поширюються на осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ.

2.2. Дотримання норм поведінки, установлених цими Правилами, є моральним обов'язком кожного працівника органів внутрішніх справ незалежно від займаної посади та спеціального звання.

2.3. Громадянин України, який працює або приймається на службу в органи внутрішніх справ, ознайомлюється з вимогами цих Правил.

III. Моральні основи служби в органах внутрішніх справ

1. Громадянський обов'язок і моральні цінності служби в органах внутрішніх справ

1.1. Кожен громадянин України, який вступає на службу до органів внутрішніх справ, добровільно покладає на себе обов'язок служіння Українському народові й захисту свободи, демократії, законності та правопорядку.

1.2. Вищим моральним змістом службової діяльності працівника є захист людини, її життя і здоров'я, честі та особистої гідності, невід'ємних прав і свобод.

1.3. Загальнолюдські цінності складають основу морального духу працівника, який усвідомлює причетність до благородної справи захисту правопорядку, історії органів внутрішніх справ, надбань, досягнень, успіхів попередніх поколінь.

2. Професійний обов'язок, честь і гідність працівника органів внутрішніх справ

2.1. Совість, професійний обов'язок, честь і гідність є головними моральними орієнтирами на службовому шляху захисника правопорядку і складають моральний стрижень особистості працівника органів внутрішніх справ.

2.2. Професійний обов'язок працівника полягає в безумовному виконанні закріплених Присягою, законами та професійно-етичними нормами завдань щодо забезпечення надійного захисту правопорядку, законності, громадської безпеки.

2.3. Честь працівника виявляється в сукупності таких якостей, як заслужена репутація, добре ім'я, особистий авторитет, вірність службовому обов'язку, даному слову і прийнятим моральним зобов'язанням.

2.4. Гідність нерозривно пов'язана з обов'язком і честю та являє собою єдність морального духу і високих моральних якостей, їх формування та підтримку в самому собі й інших людях.

2.5. Професійний обов'язок, честь і гідність є найважливішими критеріями моральної зрілості працівника, його готовності до виконання оперативно-службових завдань.

3. Моральні принципи служби в органах внутрішніх справ

3.1. Моральні принципи служби визначають безумовні вимоги професійної та суспільної моралі до діяльності органів внутрішніх справ.

3.2. Службова діяльність працівника органів внутрішніх справ здійснюється відповідно до таких моральних принципів:

гуманізму, який проголошує людину, її життя і здоров'я вищими цінностями, захист яких становить сенс і моральний зміст правоохоронної діяльності;

законності, визнання працівником верховенства права, а також його обов'язкового виконання у службовій діяльності;

об'єктивності, що виражається в неупередженості при прийнятті службових рішень;

справедливості, що означає відповідність міри покарання характеру і тяжкості проступку чи правопорушення;

колективізму і товариства, що виявляються у відносинах, заснованих на дружніх стосунках, взаємній допомозі та підтримці;

лояльності, що передбачає вірність державі, МВС, повазі і коректному ставленні до державних та громадських інститутів, державних службовців;

нейтральності, що означає рівне, неупереджене ставлення до всіх політичних партій і рухів, що передбачає відмову працівника від участі в їх діяльності в будь-яких формах;

толерантності, що полягає в поважному, неконфліктному ставленні до людей з урахуванням соціально-історичних, релігійних, етнічних традицій і звичаїв.

3.3. Працівник не повинен за будь-яких умов зраджувати моральним принципам служби, що відповідають вимогам держави і очікуванням суспільства, їх неухильне дотримання – справа честі і обов'язку кожного працівника органів внутрішніх справ.

4. Моральні зобов'язання працівника органів внутрішніх справ

4.1. Працівник органів внутрішніх справ, керуючись [Присягою](#), відповідно до службового обов'язку, дотримуючись професійних честі і гідності, бере на себе такі моральні зобов'язання:

визнавати пріоритет державних і службових інтересів над особистими у своїй діяльності;

бути прикладом безумовного дотримання вимог законів та службової дисципліни в професійній діяльності та приватному житті, залишатися за будь-яких обставин чесним і непідкупним, відданим інтересам служби;

ставитися нетерпимо до будь-яких дій, які ображають та принижують людську гідність, заподіюють біль і страждання, являють собою тортури, жорстокість, нелюдське поводження з людьми;

бути мужнім і безстрашним у небезпечних ситуаціях, які виникають під час припинення правопорушення, ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, проведення заходів щодо порятунку життя і збереження здоров'я людей;

виявляти твердість і непримиренність у боротьбі зі злочинцями, застосовуючи для досягнення поставленої мети виключно законні і високоморальні принципи;

зберігати і примножувати службові традиції органів внутрішніх справ.

4.2. Бездоганне виконання моральних зобов'язань забезпечує право працівника на суспільну довіру, повагу, визнання і підтримку громадян.

IV. Професійно-етичні правила поведінки працівника органів внутрішніх справ

1. Загальні правила поведінки працівника органів внутрішніх справ

1.1. Поведінка працівника органів внутрішніх справ завжди і за будь-яких обставин має бути бездоганною, відповідати високим стандартам професіоналізму і морально-етичним принципам стража правопорядку. Ніщо не повинно паплюжити ділову репутацію та авторитет працівника.

1.2. Норми професійної етики вимагають від працівника:

поводитися з почуттям власної гідності, доброзичливо і відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи у громадян повагу до органів внутрішніх справ і готовність співпрацювати з ними;

постійно контролювати свою поведінку, почуття і емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, недоброму настрою або дружнім почуттям впливати на службові рішення, уміти передбачати наслідки своїх вчинків і дій;

поводитись з усіма категоріями громадян однаково коректно незалежно від їх службового чи соціального становища;

виявляти повагу та увагу до старших за званням чи віком, завжди першим вітати: молодшому - старшого, підлеглому - начальника, чоловікові - жінку;

у спілкуванні з колегами виявляти простоту і скромність, уміння щиро радіти успіхам товаришів по службі, сприяти успішному виконанню ними службових доручень.

1.3. Працівник повинен пам'ятати, що аморальна поведінка, нерозбірливість і неохайність в особистих стосунках, відсутність навичок самодисципліни і розбещеність, балакучість і незібраність завдають непоправної шкоди його власній репутації і авторитету органів внутрішніх справ у цілому.

2. Правила поведінки працівника органів внутрішніх справ під час виконання службових обов'язків, оперативно-службових завдань

2.1. Ці Правила поведінки під час виконання службових обов'язків, оперативно-службових завдань вимагають від працівника:

безперечно і неухильно поважати та захищати права та свободи людини і громадянина, відповідаючи перед державою і суспільством за життя та безпеку людей у ситуаціях, що потребують втручання правоохоронців. Поважати гідність людини, виявляти до неї гуманне ставлення та повагу;

не допускати проявів жорстокого або принизливого ставлення до людей, поважати їх природне право на життя, законні права на свободу думки, совісті, самовираження, збереження здоров'я, мирне зібрання, володіння майном тощо;

не допускати впливу сторонніх осіб, особистих (приватних) інтересів, інтересів членів своєї сім'ї на виконання службових обов'язків, якщо ці інтереси не співпадають із завданнями органів внутрішніх справ або суперечать їм;

критично ставитися до власних професійних якостей та поведінки. Постійно працювати над самовдосконаленням, підвищенням свого професійного та загальнокультурного рівня;

стверджувати та відстоювати честь і гідність правоохоронця як посадової особи, уповноваженої державою та Українським народом захищати законні права й інтереси громадян. Усіляко сприяти підвищенню авторитету органів внутрішніх справ серед населення;

працювати з повною віддачею протягом усього службового часу;

застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю тільки у випадках, передбачених законом.

2.2. При виявленні протиправних дій та їх припиненні працівник зобов'язаний:

пояснити правопорушнику, якщо дозволяє обстановка, у тактовній і переконливій формі причину його затримання;

висловлювати думки коротко і ясно, виключаючи можливість помилкового або двозначного їх розуміння громадянами, яких вони стосуються;

зберігати витримку і гідність, контролювати свій емоційний стан, своїм виглядом і діями демонструвати впевненість і спокій;

виявляти емоційно-психологічну стійкість при провокації правопорушниками конфліктної ситуації, не дозволяти втягнути себе в конфлікт, уживати всіх можливих заходів до його мирного вирішення і припинення;

уживати всіх можливих заходів для встановлення психологічного контакту з очевидцями та свідками, залишаючись водночас принциповим, рішучим та авторитетним представником державної влади;

давати роз'яснення правопорушнику про неправомірність його дій доброзичливо, переконливо і ясно, посилаючись на відповідні вимоги нормативно-правових актів;

утримуватись від жорстких дій і різких висловлювань стосовно правопорушника.

2.3. Для працівника неприпустимі:

поспішність у прийнятті рішень, нехтування процесуальними і моральними нормами;

провокаційні дії, пов'язані з підбурюванням, спонуканням у прямій чи непрямій формі до вчинення правопорушень;

розголошення фактів та обставин приватного життя громадян, які стали відомими в ході службової діяльності;

вибірковий підхід при вжитті заходів до порушників закону, правил дорожнього руху;

байдужість, бездіяльність і пасивність у попередженні і припиненні правопорушень.

2.4. Обмеження працівником прав і свобод громадян може бути застосовано виключно на підставі і в порядку, передбачених законом. У таких ситуаціях, за винятком дій у стані крайньої необхідності або необхідної оборони, працівник повинен роз'яснити громадянину підставу такого обмеження.

2.5. Надзвичайні обставини не можуть бути виправданням фактів порушення закону, катування та жорстокого поводження.

V. Правила службового спілкування працівника органів внутрішніх справ

1. Загальні правила службового спілкування

1.1. У спілкуванні з людьми працівнику необхідно дотримуватись вимог Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на недоторканність приватного життя, особисту й сімейну таємницю, захист честі, гідності, свого доброго імені.

1.2. Працівникові необхідно:

починати службове спілкування з привітання (прикласти руку до головного убору, перебуваючи у форменому одязі), утримуючись від рукостискання; представитися, назвати посаду, спеціальне звання, прізвище, коротко повідомити мету і причину звернення, на прохання громадянина пред'явити службове посвідчення;

висловлювати свої зауваження та вимоги в коректній і переконливій формі, якщо потрібно, спокійно, без роздратування повторити і роз'яснити зміст сказаного;

вислухати пояснення або питання громадянина уважно, не перебиваючи, виявляючи доброзичливість і повагу до співрозмовника;

ставитися з повагою до громадян, перш за все до людей похилого віку, ветеранів, інвалідів, надавати їм необхідну допомогу;

бути уважним до жінок і дітей.

1.3. При спілкуванні з громадянами працівник повинен виявляти витримку і бути готовим:

до неадекватної поведінки з їх боку, у тому числі до прояву агресії і вчинення опору;

до надання їм першої медичної допомоги (у тому числі направлення до закладу охорони здоров'я).

1.4. У спілкуванні з громадянами з боку працівника неприпустимі:

будь-які висловлювання і дії дискримінаційного характеру за ознаками статі, віку, раси, національності, мови, громадянства, соціального, майнового або сімейного стану, політичної чи релігійної належності;

надмірний тон, грубість, некоректність зауваження, пред'явлення неправомірних, незаслужених звинувачень;

погрози, образливі вирази або репліки;

суперечки, дискусії та дії, що перешкоджають нормальному спілкуванню або провокують протиправну поведінку;

необґрунтовані перевірки паспортів та інших документів.

1.5. Працівникові рекомендується не сприймати на свій рахунок образливих зауважень, недоречних жартів, глузувань, висловлених на вулицях і в громадських місцях.

2. Особливості спілкування з іноземцями та особами без громадянства

2.1. Професійна поведінка працівника при спілкуванні з іноземцями та особами без громадянства сприяє зміцненню міжнародного авторитету органів внутрішніх справ України та держави.

2.2. У спілкуванні з іноземцями та особами без громадянства співробітник міліції повинен поважати гідність особи і виявляти до неї гуманне ставлення, захищати права людини незалежно від расової та національної належності, громадянства, віку та мови, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань.

2.3. У спілкуванні з іноземцями та особами без громадянства працівник повинен виявляти терпіння, витримку, коректність і люб'язність, готовність надати допомогу, у разі необхідності роз'яснити правила поведінки та правила перебування на території України.

2.4. Працівникові не рекомендується обговорювати з іноземцями та особами без громадянства питання політики, діяльності органів державної влади, у тому числі органів внутрішніх справ.

VI. Загальні правила урегулювання конфлікту інтересів серед працівників органів внутрішніх справ

6.1. Працівник органів внутрішніх справ зобов'язаний у межах своїх повноважень уживати заходів щодо недопущення конфлікту інтересів, а саме будь-якої можливості виникнення суперечностей між особистими інтересами особи та її службовими повноваженнями, наявність яких може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень.

6.2. Обставини, що можуть призвести до виникнення конфлікту інтересів, повинні бути усунуті до того, як працівник органів внутрішніх справ буде призначений на посаду.

У разі коли обставини, що можуть призвести до виникнення конфлікту інтересів, склалися після призначення на посаду, працівник органу чи підрозділу внутрішніх справ повинен невідкладно повідомити в письмовій формі свого безпосереднього керівника про наявність конфлікту інтересів.

6.3. Якщо працівнику органів внутрішніх справ стало відомо про наявність конфлікту інтересів у інших працівників, йому необхідно повідомити про це свого безпосереднього керівника.

6.4. Безпосередній керівник зобов'язаний ужити всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання конфлікту інтересів, шляхом доручення виконання відповідного службового завдання іншій посадовій особі, особистого виконання службового завдання чи в інший спосіб, передбачений законодавством.

6.5. Керівник не має морального права:
перекладати свою відповідальність на підлеглих;
використовувати службове становище керівника в особистих інтересах;
проявляти формалізм, чванство, зарозумілість, грубість, застосовувати рукоприкладство стосовно підлеглих;
обговорювати з підлеглими дії вищих начальників;
позичати гроші у підлеглих працівників, приймати подарунки, використовуючи своє службове становище.

VII. Запобігання проявам корупції

7.1. Корупційне правопорушення - умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у [частині першій статті 4 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”](#), за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність.

7.2. Працівник органів внутрішніх справ зобов'язаний неухильно дотримуватись обмежень і заборон, передбачених антикорупційним законодавством та [Законом України „Про міліцію”](#), уникати дій, які можуть бути сприйняті як підстава підозрювати його в корупції. Своєю поведінкою він має продемонструвати, що не терпить будь-яких проявів корупції, відкидає пропозиції про незаконні послуги, чітко розмежовує службу і приватне життя, при найменших ознаках корумпованої поведінки інших осіб інформує керівника свого структурного підрозділу (пам'ятка-застереження працівника органів внутрішніх справ України про спеціальні обмеження, передбачені законодавством України (додаток)).

7.3. Працівнику органів внутрішніх справ забороняється використовувати свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди або у зв'язку з прийняттям обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі:

неправомірно сприяти фізичним або юридичним особам у здійсненні ними господарської діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, укладанні контрактів (у тому числі на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти);

неправомірно сприяти призначенню на посаду особи;

неправомірно втручатися в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування або посадових осіб;

неправомірно надавати перевагу фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів та прийняттям рішень, затвердженням (погодженням) висновків.

7.4. Працівнику органів внутрішніх справ забороняється:

займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту), якщо інше не передбачено [Конституцією](#) або законами України;

входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді товариства (спостережній раді), ревізійній комісії господарського товариства), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

7.5. Працівнику органів внутрішніх справ забороняється безпосередньо або через інших осіб отримувати подарунки (пожертви) від юридичних або фізичних осіб:

за рішення, дії чи бездіяльність в інтересах дарувальника, що приймаються, вчиняються як безпосередньо такою особою, так і за її сприяння іншими посадовими особами та органами;

якщо особа, яка дарує (здійснює) дарунок (пожертву), перебуває в підпорядкуванні такої особи.

7.6. Особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ не можуть мати у безпосередньому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути

безпосередньо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

Працівник органів внутрішніх справ зобов'язаний повідомити керівництво органу (підрозділу) внутрішніх справ, на посаду в якому він претендує, про працюючих у цьому органі близьких йому осіб.

7.7. У разі виникнення обставин, що порушують вимоги частини першої статті 9 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”, відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк.

Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає безпосереднє підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

7.8. Керівник органу (підрозділу) внутрішніх справ, у разі виявлення корупційного правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення підлеглими працівниками, зобов'язаний у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Працівник органів внутрішніх справ повинен неухильно дотримуватися вимог цих Правил.

Працівник, який порушує принципи і норми професійної етики, втрачає добре ім'я і честь, дискредитує свій підрозділ і органи внутрішніх справ, позбавляється морального права на повагу, підтримку і довіру з боку громадян, колег і товаришів по службі.